

MI AZ A MEDIÁCIÓ?

A mediáció (közvetítői eljárás) egy olyan konfliktuskezelési módszer, melynek során két fél vitájában egy harmadik, semleges személy közvetít a mindkét fél számára megfelelő rendezés érdekében, melyet általában kölcsönösen tett engedményekkel érnek el. Gyakran hasonló folyamat zajlik családterápiás vagy párterápiás üléseken, a közvetítés egyik fajtája a családi csoportkonferencia – ezekre az eljárásokra is vonatkoznak az alábbi megállapítások.

A hatályos jogszabályok szerint közvetítői eljárásnak a családon belüli erőszakkal kapcsolatos ügyekben az alábbi esetekben van helye: (1) szülői felügyelettel kapcsolatos per során a vitás kérdésekben a bíróság elrendelheti a kötelező közvetítői eljárást, vagy önként igénybe vehető közvetítői eljárás (2) a gyámhivatali eljárásban a szülői felügyeleti jog gyakorlásával összefüggésben vagy a kapcsolattartás szabályozása körében kötelező közvetítői eljárás vagy önként igénybe vehető közvetítői eljárás (3) büntetőeljárás során a terhelt és a sértett között, a sértett beleegyezésével.

Egy párkapcsolatnak két fázisában fordulhat elő a mediáció: (1) a kapcsolat fennállása alatt, annak javítása érdekében (2) szétválás során, illetve utána a járulékos kérdések rendezése (szülői felügyelet, kapcsolattartás, stb) érdekében.

NEM ETIKUS A KAPCSOLAT JAVÍTÁSÁT CÉLZÓ MEDIÁCIÓ

A partnerkapcsolati erőszak ugyanolyan bűncselekmény, mint az idegenek ellen elkövetett. Ahogy elfogadhatatlan lenne közvetíteni az utcai rablás elkövetője és áldozata között a kölcsönös engedmények érdekében, ugyanúgy etikátlan minden olyan beavatkozás a partnerkapcsolaton belüli erőszak ügyeiben, amely nem azt célozza, hogy az áldozat biztonságba kerüljön, és a bántalmazó vállalja az erőszakért a felelősséget.

NEM HATÉKONY A KAPCSOLAT JAVÍTÁSÁT CÉLZÓ MEDIÁCIÓ

A mediáció hatékonyságát mérő legtöbb kutatás elsősorban azt méri, hogy a felek elégedettek-e a szolgáltatással közvetlenül utána. Könnyen lehet, hogy bántalmazott nők elégedettek, mert életükben először végighallgatták őket, ugyanakkor ezekből a kutatásokból kimarad, hogy mi történt az ülés után, illetve annak következtében. Egyes szakemberek szerint a mediáció megoldja a párkapcsolati erőszakot, ezt azonban valójában semmilyen kutatás nem támasztja alá. Azok a kutatások, amelyeket a '70-es évek óta végeznek világszerte,

azt mutatják, hogy nem csökken a fizikai erőszak valószínűsége sem a felek közötti közvetítéstől, sem a családterápiától. Kizárólag a büntetőjog eszközeivel lehet hatékonyan csökkenteni a bűnismétlést.

A VÁLÁSMEDIÁCIÓ BIZTONSÁGI PROBLÉMÁI

Önmagában talán nem lenne etikátlan a válás körében felmerülő kérdésekben a mediáció párkapcsolati erőszak esetén, ha emellett biztosítva lenne az elkövető megbüntetése és az áldozatok védelme. Azonban Magyarországon nincsenek a párkapcsolati erőszak területén képzett és folyamatos szakmai felügyelet alatt álló mediátorok és gyakran elmarad a bántalmazók felelősségre vonása. Ilyen körülmények között nem biztosított a közvetítői eljárásban a bántalmazott nők és gyerekek védelme, illetve a nő érdekeinek megfelelő képviselése. Emiatt igen gyakori, hogy a közvetítői ülés után a nőt megtorlás éri a mediáción elhangzottak miatt.

KÉTES A MEDIÁCIÓ TÁRSADALMI ÜZENETE A KAPCSOLATI ERŐSZAKKAL ÉRINTETT BÜNTETŐÜGYEKBE

Ha a mediáció helyettesíti, vagy enyhíti a bűncselekményért járó büntetést, azt közvetíti az elkövető, az áldozat és a társadalom felé, hogy a bántalmazás megúszható. Ez bátorítja az elkövetőt, hogy újra erőszakot kövessen el. Az ilyen ülések alkalmával gyakran a nők kommunikációját firtatják, vagy hogy mit kéne tennie, hogy a férfi ne legyen erőszakos, ami szintén azt a tévképzetet erősíti, mintha a nőnek lenne dolga az erőszakon változtatni, nem az elkövetőnek.

EGYIK FAJTA MEDIÁCIÓ ESETÉN SEM VALÓSULNAK MEG A MEDIÁCIÓ ALKALMAZÁSÁNAK ALAPFELTÉTELEI

Egyenrangúság

Nem teljesül a mediációs módszernek az a feltételezése, hogy a felek egymással egyenrangúak. A partnerkapcsolati erőszak lényege éppen az, hogy az egyik fél hatalmat, kontrollt gyakorol a másik felett, aki ezáltal lényegesen kevesebb joggal rendelkezik, közöttük tehát hierarchikus viszony van. Ráadásul a bántalmazó férfiak módszeresen le is építik a partnerük önbecsülését, önérvényesítési képességét, valamint megfélemlítik őt, így a legtöbb bántalmazott nő emiatt sincs olyan helyzetben, hogy egyenlő félként tárgyaljon a mediáció során.

Megegyezésre törekvés

Mediációt a vonatkozó szakmai szabályok szerint csak olyan

helyzetben szabad folytatni, amikor a felek megegyezésre törekednek, kapcsolatuk még nem jutott el a destrukció, a rombolás fázisába. Bár a bántalmazó férfiak pillanatnyilag azt mutathatják, hogy szeretnének megegyezni, ez az esetek túlnyomó többségében manipuláció, és célja a nő elbizonytalanítása, a kapcsolat fenntartása, a hatóságok/szakemberek megfélemlítése.

Önkéntesség

A hatályos családjogi szabályozás értelmében a gyámhivatal, illetve a bíróság elrendelhet kötelező közvetítői eljárást, a szülői felügyelet körében felmerülő bármilyen vitás kérdés, illetve a szétválást követően a kapcsolattartás körül előforduló problémák rendezésére. Ezen szabályok alkalmazásával tehát súlyosan sérül a mediáció alapvető eleme, mely szerint azt a felek önkéntes akaratelhatározásból veszik igénybe. Az azonban fontos, hogy abban az esetben is, ha a mediáción való részvétel kötelező, akkor sem kötelezhetők a felek a megegyezésre. Amennyiben megállapodás nem születik, úgy a gyámhivatal/bíróság dönt az ügyben. Ha viszont a nő már előzetesen és kifejezetten elzárkózik a közvetítői eljárás, vagy a megállapodás megkötése előtt, azt a hatóságok gyakran akként értékelik, hogy nem mutat együttműködési készséget.

Semlegesség

Ügyfeleink tapasztalata szerint a magyarországi mediátorok gyakran nem semlegesek azzal kapcsolatban, hogy mit várnak a folyamattól. Sok mediátor véli úgy, hogy mindkét fél köteles engedményt tenni, például sok esetben a közös szülői felügyeletet tartják ideális megoldásnak. Előfordulhat, hogy a szakember a kapcsolat fennmaradását tekinti kívánatosnak. Emellett sok – főleg családterápiás végzettségű – szakember elfogult: az a meggyőződése a családon belüli erőszakról, hogy a nő ugyanannyira felelős a bántalmazásért, mint a férfi, mert például provokálja a férfit. Az áldozathibáztatás nem fér össze a semlegesség követelményével.

MIK LEHETNEK A MEDIÁCIÓ NEM KÍVÁNT KÖVETKEZMÉNYEI CSALÁDON BELÜLI ERŐSZAK ESETÉN?

Erőszak

A mediáció erőszaknak teheti ki a bántalmazott nőt az ülésen vagy utána.

Manipuláció

A mediációt könnyen arra használhatja a bántalmazó, hogy manipulációval a saját oldalára állítsa a szakembert. Sok bántalmazott nő nem mer beszámolni az erőszakról, vagy

hogy valójában mi az igénye, mert joggal fél további erőszak-tól. Sok férfi meg is fenyegeti a partnerét, akár a szakember számára kevéssé észlelhető módon az ülés előtt, vagy alatt, hogy a nő ne merjen őszinte lenni. Mindezek figyelembe vétele nélkül a családon belüli erőszak területén nem kellően képzett szakemberek (és a mediátorok túlnyomó többsége ilyen) akár azt hihetik, hogy a bántalmazásnak vége, vagy az meg sem történt.

Hátrányos egyezség

A legtöbb esetben a bántalmazott nők nincsenek abban a helyzetben, hogy az őket jogosan megillető igényeiket képviseljék, ezért a „meg egyezés” könnyen a nő számára hátrányos lehet – szemben az egyéb jogi eljárásokkal elérhető eredménnyel.

HA MÉGIS VÁLLALKOZIK A MEDIÁCIÓRA

Ha Ön mégis vállalkozik a mediációra (például mert kötelezték rá), érdemes felkészülnie:

- Gondolja át, illetve érdeklődj meg, mi tudná növelni a biztonságát a mediáció során és után (mi várható, ha bizonyos dolgokat megemlíti; el tudja-e kísérni valaki; titokban tartható-e az Ön címe, ki lesz jelen az ülésen; végig jelen lesz-e a mediátor, vagy esetleg magukra hagyja Önöket);

- Tudja meg, hogy a szakember tisztában van-e azzal, hogy a partnerkapcsolati erőszak nem egyenlő felek harca, hanem a nők kiszolgáltatott helyzetben vannak;

- Kérdezze meg, mi lesz a témája a beszélgetés(ek)nek, és próbálja meg elérni, hogy csak olyan témákra korlátozódjon a közvetítés, amelyekről Ön el tudja képzelni, hogy tényleges meg egyezés szülessen;

- Tájékozódjon a mediátortól független jogásztól, hogy az Ön esetében milyen kimenetelre van esély más módszerekkel (milyen eséllyel nyerne pert;

meg egyezhetnek-e peren kívül az ügyvédek kereszttül; melyik eljárás mennyi ideig tarthat; mik a költségek, és ki fizeti);

- Tisztázza előre, mik a (jogi) következményei annak, ha Ön a folyamat közben úgy dönt, megszakítja az ülést;

- Tudjon róla, hogy a mediátort titoktartás terheli minden tényre, körülményre vonatkozóan, amiről mint mediátor szerzett tudomást.

MI A MEGFELELŐ ELJÁRÁS?

Összességében partnerkapcsolati erőszak esetén – a családon belüli erőszakkal foglalkozó nemzetközi egyezményekkel, például az ún. Isztambuli Egyezmény (Európa Tanács, 2011.) 48. cikkelyével egybehangzóan – nem javasoljuk a mediációt, párterápiát, családi csoportkonferenciát. Nem csak hogy nem hatékony, de gyakran kifejezetten veszélyes a bántalmazottra nézve, míg a bántalmazók ritkán motiváltak arra, hogy tartósan megváltozzanak. Leggyakrabban pusztán azért vesznek részt ilyen eljárásokban, hogy fenntartsák vagy visszaállítsák a kapcsolatot és hatalmat partnerük és gyermekük felett, vagy elkerüljék a büntetést. Az erőszak megszűnését elsősorban büntetőjogi eszközökkel lehet előmozdítani.

NANE
NŐK A NŐKÉRT EGYÜTT
AZ ERŐSZAK ELLEN EGYESÜLET

KÉRJÜK, TÁMOGASSA A BÁNTALMAZOTT NŐKET ÉS GYEREKEKET
SEGÍTŐ SZERVEZETEKET!

PATENT.ORG.HU/SUPPORT
NANE.HU/TAMOGATAS

PATENT EGYESÜLET ADÓSZÁMA: 18192249-1-41
NANE EGYESÜLET ADÓSZÁMA: 18060339-1-42

A szórólapok frissítését és újrayomását 2024-ben a Francia Intézet és a Francia Nagykövetség támogatta.

**AMBASSADE
DE FRANCE
EN HONGRIE**

*Liberté
Égalité
Fraternité*

NŐK JOGA SOROZAT

MIÉRT VESZÉLYES A MEDIÁCIÓ A CSALÁDON BELÜLI ERŐSZAK KEZELÉSÉBEN?

A NŐK ELLENI ERŐSZAK ÉS DISZKRIMINÁCIÓ BÁRMELY FORMÁJA ELLEN AZ ÁLDOZATOT VÉDELEM ILLETI MEG.
EZ MINDEN NŐ EMBERI JOGA.